

“El Negre de Banyoles m’interessà com a metàfora d’Europa”

Frank Westerman (Emmen, Holanda, 1964), periodista i escriptor, va publicar el 2005 un llibre-reportatge sobre el Negre de Banyoles, que ha estat traduït a diversos idiomes. Viena Edicions l’ha publicat en català. És *El Negre i jo*.

—Expliqueu que, de jove, fent autoestop amb un amic, per casualitat va anar a petar a Banyoles l’any 1983, abans de saber res del Negre. Va ser reament així?

—Sí. En el llibre reconstrueixo el fet tal com recordo que va passar, amb l’ajut dels records del meu company autoestopista, i també amb el que llavors vaig anotar a la meva agenda. Llavors a la meva agenda anotava que la gent era estúpida o xenòfoba perquè no s’aturava per agafar els autoestopistes. Vint anys després, era jo qui conduïa un cotxe i llavors em vaig preguntar amb quins criteris podia jutjar els conductors, sense conèixer-los, i així és com vaig construir la història, com un joc de miralls. El tema és perquè jutgem la gent a través de la primera impressió.

—La reflexió la feu quan ja sabeu que voleu parlar de la polèmica sobre el Negre de Banyoles, no?

—Així és. La recerca, la investigació que vaig fer forma part de l’estructura del llibre. D’aquesta manera el llibre és més un reportatge que un assaig. M’agrada el terme reportatge, més que el de no-ficció, que no és una explicació de res, és la negació d’una cosa.

—Quan va tenir notícia de la polèmica va recordar que coneixíeu Banyoles i això us va fer interessar pel cas?

—Sí. La meva experiència a Banyoles com a estudiant de dinou anys va ser la raó per la qual sempre vaig estar atent a les notícies referents del Negre. Quan vaig estar al Museu Darder per primer cop vaig comprar-hi dues postals i les vaig conservar. Era a Moscou de corresponsal quan vaig llegir la notícia que el Negre seria repatriat i em vaig recordar de les postals i de la meva visita al museu. Tot i estar molt enfeinat vaig escriure una carta al batlle de Banyoles, potser molt ingènua, demanant-li quan es faria el trasllat. Volia ser-hi quan es fes. No em va contestar. Era evident que no volia periodistes.

—Què us va atreure del Negre de Banyoles?

Frank Westerman, autor d’*El Negre i jo*, reportatge d’investigació i d’intriga, traduït per Viena Edicions.

—Vaig tenir la sensació que era un símbol molt potent, una metàfora, bàsicament sobre com els europeus han mirat el que és exòtic.

—Als dinou anys trobàveu bé que s’exhibís el cos d’un negre dissecat?

—Em semblava divertit. Hi havia també un element de vergonya, no gaire profund, perquè érem joves, però sí de sorpresa: ens preguntàvem d’on venia i qui era aquell home. I el cas finalment em va interessar perquè la pregunta clau és perquè el van exhibir, que és el que explicava el Negre sobre l’Europa d’aquella època. Com se sap, va ser exhibit abans a París, el 1830, i de manera diferent, més assalvatjada, amb calces curtes, mentre que a Banyoles estava més tapat, amb una faldilla.

—Penseu que l’èxit del vostre llibre denota que la gent no va poder seguir el cas de forma serena?

—Sí. La polèmica va tapar el bon periodisme, que n’hi va haver, perquè es van fer articles molt bons. Vaig començar a estudiar el cas a

fons dos anys després del trasllat i n’estic content perquè la polèmica ja s’havia esvaït i la gent en parlava amb més tranquil·litat.

—El llibre és molt complet, dóna una informació exhaustiva sobre l’aventura del cos dissecat. Però més que la informació sobre el cos, us interessa més la forma com Europa se’l va mirar, no?

—En efecte. Si només l’anàlitzem com un *freak*, parlarem d’un cas excepcional, únic en la història, i ja està, no té cap més interès, no té cap transcendència. En canvi, si l’estudiem com a símbol, sabrem coses de l’Europa, de les persones que l’anaven a visitar.

—Creieu que el cas es va resoldre de la millor manera, que el cadàver va ser tractat de manera prou digna?

—La manera com va ser repatriat i enterrat és un cúmul d’errors, un exemple de com no s’havia de tractar el tema. Però penso que l’enterrament no és el final. A Banyoles conserven l’escut, i la llança i la pell és al Museu d’Arqueologia de Madrid. Crec que es desenterrarà i reclamaran la llança, l’escut i la pell.

Lluís Bonada